

En vinnare som förflyttar gränser

Ett "omöjligt uppdrag" som har flyttat fram gränsen för vad svensk stenindustri kan åstadkomma när alla samarbetar, från beställaren hela vägen till berget. Den nya Obeliskens på Slottsbacken tilldelas Stenpriset 2020.

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO ANNA RUT FRIDHOLM

Den är monumental i både uttryck och uppenbarelse. Samtidigt är även minsta detalj oerhört viktig för att helheten ska kunna förverkligas.

Den nya Obeliskens vid Slottsbacken har varit ett mästarprov i sten för alla inblandade, understryker Kai Marklin, ordförande för Sveriges stenindustriförbund och Stenprisets jury.

– Någon kanske invänder när årets Stenpriset tilldelas en beställare och inte en arkitekt, men som ansvarig för vårt gemensamma kulturarv har Statens fastighetsverk återkommande visat att man står upp för prisets kärnvärden: estetiskt, hållbart och nyskapande. Dessutom flyttar man med Obeliskens fram gränser som gör alla till vinnare, inklusive Sveriges arkitektkår, säger han.

Det tog totalt åtta veckor och fyra

försök bara att få ut det stenblock i Tosene Grå Bohus som utgör fundamentet för den 280 ton tunga Obeliskens.

– Den största utmaningen var att hitta ställena i berget som förenar storlek med en nyans som ska vara naturlig när alla delarna monterats samman, säger platschef Lennart Martinson på Hallindens Granit.

STENMÄSTAREN TED ZAAR och hans mannar har därefter bearbetat delarna som monterats på plats.

– Allt måste stämma en sådan här gång. Minsta avvikelse kan få väldigt stora konsekvenser, säger han.

Monteringen av Obeliskens har också krävt kirurgisk precision. Varje del är som en unik massiv pusselbit, vars hela tyngd måste fördelas jämnt när den sätts på plats.

– Postamentet väger 43 ton, skulle ett av hörnen få ta tyngden från de övriga skulle det knäckas sönder, säger Mikael Medin, vd för Närkesten som monterat Obeliskens.

Närkestens Hans Bergsten har varit ledande montör av Obeliskens. Den kommer i framtiden även inte bara utgöra ett "monument" över hans yrkeskarriär, den kommer även att utgöra ett särskilt personligt minne för honom, i form av en guldring som ligger under toppstenen.

– Den tillhörde min pappa Lars. Han var väldigt intresserad av Obeliskens och ville att jag skulle köra honom förbi platsen när den stod färdig. Men vi hann aldrig, han dog i våras i sviterna av covid. Att lägga ringen där var mitt sätt att hedra honom, säger han.

STENPRISET DELAS SOM vanligt ut i form av en kub med olika bearbetade sidor. Den är tillverkad av Årets sten, den gotländska kalkstenen Norrvange.

– Det har varit ett väldigt spännande och intressant projekt som nu är i mål efter ett antal år. Det känns både roligt och hedrande att vårt arbete nu uppmärksammas genom ett så fint pris. Ett stort tack till alla inblandade som gjorde det här möjligt, säger Magnus Roos, projektledare vid Statens fastighetsverk. ■

STENPRISET 2020, JURYS MOTIVERING:

"Nya Obeliskens har flyttat fram våra gränser, både mentalt och fysiskt. Den har visat att inga utmaningar är omöjliga och att allt är möjligt att genomföra i sten. Dessutom påminner den oss om vår mänskliga förmåga när vi samarbetar. Ett budskap som aldrig känts viktigare ett år som detta."

GUSTAVUS III
CIVIS SUEDENSIS
FIDEM
INAGRANTE BELLO
PROBATAM
POSTERIS TEMPI PLENI
RESURREXIT PAULI
MDCXC
GUSTAVI SVADDEPHUS
TRADIDIT
MDCXCIX